

The background of the cover is a blue-toned image. It depicts a path of white, fluffy clouds that starts from the bottom and leads upwards towards a bright, glowing light source in the sky. The light source is surrounded by a soft, ethereal glow and some faint, circular patterns in the sky above it. The overall mood is serene and hopeful.

Andělské cesty ke zdraví

Eduard Martin

Andělské cesty ke zdraví

Eduard Martin

Andělské cesty ke zdraví

Nová vlna

© Martin Petiška, 2016

© Nová vlna, 2016

Illustration © Zdeněk Hajný, 2016

ISBN 978-80-85845-62-4 (Nová vlna)

Těm,
kdo vědí,
že ke zdraví mohou vést
i mosty ze slov

In memoriam
Tomáše hraběte Kolowrata-Krakowského

Co je to člověk?

(vyprávění jednoho studenta)

Hovořili jsme s kamarády o tom, jak by se dal definovat člověk.

Jsou definice toho i onoho, proč bychom nemohli vymyslet, jak vyjádřit „co je člověk“?

Doznívala v nás přednáška o tom, jak se lidé posuzovali ve starých dobách a jak nyní. Jak sami sebe vnímali. Jak vnímali své místo na světě.

Profesor nám při přednášce vykládal antickou anekdotu: jeden filosof se pokusil definovat člověka jako bytost, která chodí po dvou nohou a je holá.

A někdo mu přinesl oškubaného kohouta. Kohout chodil po dvou a byl holý.

Ať kdokoliv z nás vymyslel jakoukoliv definici, vždy se našel někdo, kdo něco úspěšně namítl. Donesl nějakého „oškubaného kohouta.“ A tím definici zesměšnil.

Je zajímavé, jak někdy dá největší práci popsat, co je nám nejbližší.

Popsat cizího člověka –

To, koneckonců nemusí být příliš těžké.

Ale popsat někoho, koho velmi dobře známe, koho máme rádi... Nebo dokonce popsat toho, koho vidáme v zrcadle, bývá nejtěžší.

Popsat opici by mi nedělalo problém.

Ale popsat člověka?

Jak ho definovat, aby to nevyznělo dětinsky nebo banálně?

Jak popsat TOHO, koho vidíme v zrcadle? Sebe?

Vymýšleli jsme jedno pojmenování za druhým. Ale už když jsme je vyslovovali, cítili jsme: jsou nedostatečná.

I pojmenování může být nemocné. Někdy stačí uzdravit slova, kterými se dorozumíváme a uzdraví se mnohem víc než slova. Uzdraví se i vztahy.

Kolik potíží pochází z toho, že se lidé dorozumívají chorými slovy.

Kolik potíží by se mohlo zaplašit, pokud by si lidé uzdravili, co říkají. Pokud by ti, kdo spolu hovoří, dokázali přesně pojmenovávat, co myslí. Přesně pochopili, co myslí svými slovy ten, se kterým hovoří. Je tolik mateřštin, kolik je lidí, co mateřštinou hovoří.

Bylo to zábavné...

Pojmenovávali jsme si, co je člověk a uvědomo-

vali jsme si, že spíše pojmenováváme, co lidé nejsou.

Někdy stačí pojmenovat si něco nesprávně a v nesprávném pojmenování se zrcadlí, co by bylo správné... Ale nám se ani to nedařilo.

Jenom jeden z nás mlčel.

Mlčením se stal nápadným. Někdo je hlasitý právě proto, že mlčí.

Vyzvali jsme ho, aby i on řekl, kdo je člověk.

Usmál se.

„To je přece jasné, ne?“

„Jasné?“ podivili jsme se.

Hovořil pomalu, tiše.

Jsou myšlenky, které zazní o to hlasitěji, oč se vyslovují tišeji.

„Člověk je jediný živočich, který umí projevovat soucit v takové míře, v jaké ho žádný jiný živočich projevit neumí.

Čím víc kdo dokáže projevovat soucit, tím víc dokazuje, že není rostlina ani zvíře –

Že je člověk...“

Sluníčko

(vyprávění zdravotní sestry)

Když jsem chodila na zdrávku, měly jsme vyučujícího, který nám podával nejenom učební látku. Ukazoval nám její přesah do naší budoucí práce.

Pár vět, kterými doprovázel látku z učebnic, si pamatuji dodnes.

Byl to starší pán, menší. Se zlatými brýlemi. Připomínaly rámy obrázků. Jako by jeho oči byly obrázky, které si zaslouží zlaté rámečky... A opravdu takové jeho oči byly. Plné pochopení. Láskyplné shovívavosti.

„Dámy,“ říkal nám, chichotajícím se neploletým studentkám, „když vcházíte do pokoje s lůžky, na kterých leží nemocní, kolikrát vám někdo z těch lidí nebude příjemný. A budete si říkat, oč by se vám lépe bruslilo na kluzišti nebo oč by bylo příjemnější se v létě koupat v řece...”

Ale na to vám dám jeden recept: představte si, že v tom lůžku neleží někdo, s kým budete mít starosti. Představte si, že v tom lůžku ležíte vy... A hned se k němu budete chovat jinak...”

Jsem dnes už starší než tehdy onen vyučující.

Ale jeho radu si pamatuji.

Pomáhá mi –

Kolikrát mi dokáže přeladit náladu. A použít k nemocnému jiná, vlídná slova, než ta, jaká bych bez oné rady použila.

Ještě jednu radu si pamatuju.

„Sluníčka,“ řekl nám jednou. Oslovení sluníčka pro nás často užíval a my na ně byly zvyklé, dokonce jsme kvůli němu našemu vyučujícímu daly přezdívku Sluníčko. „Sluníčka, pamatujte si, že nejenom doktor, který vejde do pokoje při vizitě, i každá sestřička určí počasí, jaké s ní do toho pokoje vejde. Když se mračí, bude to zachmuřené počasí, když bude hromovat, přijde bouřka.

Ale když vejdete, sluníčka, k nešťastným, trpícím lidem do nemocničního pokoje a posvítíte na ně úsměvem, budou ti v pokoji mít vaší zásluhou třeba v zimní chumelenici krásný letní den...“

Jak velkou pravdu vyslovil.

S každým člověkem, který někam vchází, přichází počasí.

Když přicházím domů ke svým blízkým, nesu s se-

bou déšť nebo jasno. Bouřkovou oblohu anebo blankytnou...

A v nemocnici to platí mnohonásobně...

Každý den mohu být vládnoucí „meteoroložkou.“ Meteoroložkou pokoje, do kterého vcházím –

Nejenom mohu vycítit počasí, jaké v onom pokoji je... Mohu to počasí sama pomáhat tvořit.

Někdy stačí jedna věta... a pokoj se naplní paprsky –

Jedna jediná věta.

Nenápadná věta.

Někdy stačí vyslovit jednu větu –

A z té věty vyjde slunce...

Hra

(vyprávění jednoho zdravotníka)

Otec jednoho dítěte, které u nás v nemocnici leželo, donesl na sesternu dort.

Máme, říkal, s jejich chlapcem hodně starostí a za hořkosti, jaké zažíváme, nám chlapcova maminka upekla dort.

Teda –

Ta paní se překonala. Dort vypadal nádherně, až se nám, jak řekla kolegyně, začaly už při prvním pohledu na něj sbíhat sliny. Jako Pavlovovým pejskům.

Ale jak ho rozdělit?

Vrchní sestra přemýšlela. Bylo nás na tenhle divukrásný dort v oddělení hodně... Ošetřovatelů, ošetřovatelek, dobrovolníků, co se na našem patře zaučovali... Ne, nechtěli bychom vypadat jako sobci, co úžasný dort sami spucnou.

Ale když ho rozdělíme, pak by každý dostal... jenom jako broučci v pohádce: „jiskřičku dortu“.

„Co kdybychom ho rozdělili mezi takových deset lidí,“ navrhla vrchní sestra.

„Ale jakých?“ zeptal jsem se.

„Budeme počítat, kolika lidem kdo z nás udělá dneska radost. A za každou radost bude dostávat jeden bod. Ten, kdo bude mít nejvíc bodů, se zařadí do desítky. A ta si na tomhle dortu pochutná.“

„Co když někdo bude podvádět?“ řekl jsem.

„Nikdo nebude podvádět,“ řekla vrchní sestra, „dávám příkaz, aby nikdo nepodváděl.“

A usmála se.

Kývli jsme.

Ten den jsme se snažili. Někdy jsem měl dojem, že se svými službami a důkazy zájmu pacientům vnucujeme.

„Vy se o nás dnes staráte, jako andělé...“ řekla nám jedna paní, když jsme jí s kolegyní pomáhali, aby bez upadnutí došla přes chodbu na rentgen.

Jako andělé –

Uvědomil jsem si, pro jak nepatrnou motivaci... kousek dortu... dokáží sbírat body, usmívat se na pacienty.

Dokonce i na toho nejnepříjemnějšího ze všech, kterému jsme říkali „Notojedost“.

Tenhle pacient byl postrachem.

Snažili jsme se mu vycházet vstříc, jak to šlo, jenže on to neoceníl.

„No to je dost,“ říkával, když se přihnala ze sesterny sestřička. Když zmáčkl zvonek, jaký měl na naše přivolávání u lůžka.

„No to je dost.“

Tohle říkal místo úsměvu. Nebo místo toho, aby za něco poděkoval.

„Notojedosta“ jsem několikrát ten den, jak jsem si aspoň myslel, potěšil. A aniž by to věděl, naskakovaly mi body.

Pro tak malý kousek dortu, pro trochu cukru, těsta a krému jsem se překonával.

Až jsem se někdy sám sobě usmíval.

Pokud se jednou naše životní skutky při konečném součtu podškrtnou a sečtou... Potom, jak tolik set milionů lidí věří, dostanou „in hora mortis nostri“, v čase odchodu, odměnu závratně větší než trochu sladkých soust.

Odměnu na věčnosti.

A já tady –

Kmitám kvůli dortu.

Připadal jsem si směšný –

Někdy stačí uvědomit si svou směšnost a člověk tím dojde k poznání, k jakému by jinak nedošel.

To, že si uvědomíme svou malichernost, může být darem, za který bychom měli být vděční...

„I anděla je třeba aspoň měsíc zaučovat,“ uklidňovala mě vrchní sestra, když jsem něco neudělal, jak bych měl, něco spletl...

Myslím si, že anděly by zaučovat nemusela.

Ale možná andělé sčítají na rajských počítadlech každou radost, každou pomoc, každou vlídnost, jakou někomu na tomto světě věnujeme.

Moje babička na to věří.

Chodí pravidelně, stejně jako moje maminka ke zpovědi, aby si, jak říká „detoxikovala duši“.

Sestra, která je veganka, se jí onehdy smála. A říkala, že je babička pověřčivá.

Ale je pověřčivá, když si jde detoxikovat duši?

Nebyla by naopak pověřčivost, kdybych věřil tomu, že se dobro na tomto světě nevyplácí a je jed-

no, jestli někoho zraním nebo někoho pohladím...?

Ten pán, co donesl dort, netušil, jak mi pomáhá. Pomáhá poznávat, jak se lidé snaží kvůli maličkostem a nenapadá je, aby se snažili kvůli něčemu podstatnému.

Od té doby, co jsme soutěžili o dort, uplynulo hodně času a já nebyl tehdy jeden z deseti vítězů, co si pochutnali.

Pracuji na stejném oddělení jako tehdy.

Už jsem zkušený zdravotník. Ale na dávný dort nezapomínám.

Občas, pokud jsem nevrlý nebo pokud se mi zdá, že mě svět příliš dopaluje, se zkouším léčit.

Léčit –

„Hrou na dort“.

Ta hraje je jednoduchá. Znamená počítat. Kolik udělám v ten den, v ten zdánlivě zbytečný, nudný, únavný den, kolik udělám radostí?

Počítám je.

Zabaví mě to.

Dělá to z obyčejného dne příležitost dokázat si, že nežiju zbytečně. Marně...

Dětinská hra?

Kdepak.

Spíš bych řekl: hra, jakou by si mohli hrát andělé...

Hra, jakou by mohli andělé učit hrát ty, kdo by stáli o to rozdávat radost...

Tehdy, když nám ten pán přinesl na sesternu dort, jsem z něj neochutnal ani kousek.

Nedostal jsem se mezi těch deset –
„Deset olympioniků radosti“.

Ale i když jsem si tehdy nezamlсал, stejně jsem měl z dortu užitek. Možná sladší, než ti, kteří vyhráli.

Přinesl jsem si poznání, jaké mi pomáhá.

Lidé jsou schopni nadřít se kvůli hloupostem –
Kvůli maličké prskavce.

A zapomínají na slunce...

Na slunce, které je potřebuje.

Na slunce, které je odmění svým jasem...

Proč jsem dostala tenhle den?

(Výzva)

To ráno jsem byla dopálená.

Vstala jsem levou nohou.

Teď je mi devatenáct a už dávno vím, že je to s tou nohou jenom pořekadlo, jaké užívá maminka. Když jsem byla menší, říkala jsem si, že na tom třeba něco je a přivazovala jsem si nohu k posteli. Levou nohu. Abych ráno vstala z postele pravou nohou.

Ale neplatí to.

I kdybych seskočila z postele po hlavě a odstrkovala se ušima, ono by to v některé dny náladu nezlepšilo.

Při snídani jsem mlčela.

„Co je?“ ptá se tatínek.

Poslouchá znepokojeně moje mlčení.

Tatínek mi rozumí.

Už v dětství uměl číst v mých mlčeních. Rozeznával, co kterým mlčením sděluju. A umí to dodnes.

„Co je?“ ptá se matka.

Poslouchá také znepokojeně moje mlčení.

Ale je z něj bezradná.

„Je nemocná, tak neotravuje,“ říká sestřička. Moc dobře ví, jak mi ještě víc pokazit náladu.

Když je člověku devatenáct a představí si, že špatná nálada nemusí hned přejít, napadá ho, že takhle bude vstávat třeba léta a léta. A takových rán bude... a je mu ještě smutněji. Smutné myšlenky mají zvyk zvat kamarádky, vodit s sebou ještě smutnější myšlenky.

To ráno u nás snídal bratranec, psycholog.

Občas u nás přespí, když má v našem městě nějaké zařizování.

„Hele,“ usmál se na mě, „každý den je výzva.“

„Výzva?“

Sestřička to po něm opakovala, ona sice umí bezvadně dopalovat, jenže je... parádně hloupoučká. A plno slov dokonce ještě nezná.

Konečně, kdyby měli někteří moji známí vysvětlit, co je to výzva, jak by to dopadlo?

Co by řekli?

„Každý den je výzva,“ pokývl bratranec.

„Výzva?“

Sestřička to vyslovovala, jako by to slovo vyslovovala tajemnou nepochopitelnou řečí.

„Každý den je výzva, abychom něco udělali. Proč jinak bychom tenhle den dostali?

Proč jste dostaly lžičky... abyste si zamíchaly čaj.

Proč jste dostaly chleba?

Abyste neměly hlad.

Když si člověk řekne, proč asi zrovna tenhle den má, proč ho dostal, k čemu je právě tenhle den výzvou, potom se snadněji vypořádá se špatnou náladou.

Už se mu nezdá, že všechno kolem je skladiště nesmyslů...”

Na tu snídani vzpomínám. Když se mi zdá, že nic nemá smysl...

Mívám takové dny.

Není ale i myšlenka, že život nemá smysl, není i ta myšlenka výzva?

Abych si řekla –

Abych si řekla, proč jsem tenhle, právě tenhle den dostala?...

Proč jsem dostala –

Dnešek?...

Úzkost

(vyprávění jednoho doktora)

Onehdy jsem byl u známých na návštěvě.
Jsem doktor.

To uvádím ne proto, abych se chlubil, uvádím to proto, abych vysvětlil, proč holčička mých hostitelů plakala.

„To je pan doktor, hezky pozdrav,“ vybídla maminka holčičku.

Holčička se rozplakala.

„Proč pláčeš?“ řekl jsem s onou přehnanou zdvořilostí, s jakou hovořívají hosté s malými dětmi svých hostitelů.

„Bude mě renglovat,“ zavolala holčička.

Hlasitě se rozplakala, vzlykala při útěku z pokoje.
Její maminka se dala do smíchu.

„Bojí se doktorů.“

Tatínek se usmál a dodal:

„A bojí se rentgenu. Sestřenice jí namluvila, že rentgen dělá z lidí kostlivce. Víte, renglovat znamená v její řeči..., v její „holčičtině“ ... rentgenovat...“

Dal jsem se do smíchu.

Holčička si myslela, že když přišel pan doktor, prosvítí ji rentgenovými paprsky a udělá z ní... kostlivce.

Představa, že by se z ní stal kostliveček, ji nejnemohom ohromila. I děsila.

Představovala si zřejmě, že bude po světě chodit ne jako malá hezká holčička, ale jako kostlivé malé strašidlo.

A jak se dozvěděla, že jsem doktor, myslela, že mým úkolem je dělat z lidí kostlivce.

Když jsem šel z oné návštěvy, zadumal jsem se ne nad tím, jak je ona holčička... popleta.

Uvažoval jsem o tom, kolik podobných kostlivců je v lidských myšlenkách.

Kolik úzkostí...

Bojíme se toho?

Onoho?

Tolikrát je náš strach nepodmíněný skutečností, je malicherný. Omylný. Jako strach holčičky, že ji zrengluji.

UDĚLÁM Z NÍ KOSTLIVCE.

Kolik podobných kostlivců jsem si nesl v myšlenkách v minulých letech já?

Kolik kostlivců mě plní úzkostí... i dnes?

Nejsou.

Nebyli...

Nebylo nic, co by mě mělo znepokojovat. Kromě toho, že jsem se znepokojil...

Nevěděl jsem, při svých obavách, že „renglovat“ neznamená dělat z lidí bubáky.

Mým bubákem se stala moje úzkost.

Je dnes po světě tolik bubáků –

Tolik úzkostí.

Tolik naivních, zbytečných úzkostí, které se podobají tísní, jaká dosedla na onu holčičku...

Někdy by stačilo pochopit, co je tím, čeho se bojíme...

Dát tomu přesné jméno...

Bubák by zmizel.

Strach, jaký cítíme, by se rozplynul...

Medvěď

(věnováno MUDr. E. B., která ošetřovala zděšenou pacientku)

Možná jste tenhle příběh také slyšeli.

A možná jste mysleli, že je vymyšlený. Podobně jako bych si to myslela já, pokud bych jej zaslechla a nevěděla, že je pravdivý. Kdybych neměla nešťastnou pacientku na svém oddělení.

Stará vlídná paní.

Venkovská babička, z rodu dobrých bytostí, které, pokud by našly v lese čerta se zlomenou nohou, nezaváhaly by ani na chvíli. A haksnu by mu ošetřili.

Tahle stařenka bydlela ve vesnici uprostřed lesů. Zнала lesy znamenitě. Věděla, kde najde ostružiny, maliny... A co se týče hub, ne nadarmo se jí přezdívalo „houbařská královna“.

Když potřebovala houby, nechodila je hledat. Došla si pro ně. Došla si do lesa jako do samoobsluhy. Vyběhla na okamžik z chalupy. Vrátila se se zástěrou hub, které chtěla.

„Já znám les lépe než svoje boty,“ bylo její úsloví.

A tahle stařenka jednou jela na kole ke své sestře do vedlejší vsi.

Cesta lesem nebyla dlouhá. Silnice dobře udržovaná. Zdálo se: staré paní nehrozí nebezpečí.

A přece.

Když se člověk cítí nejméně ohrožený, bývají chvíle, ve kterých je nejohroženější.

Z lesa proti ní vyšel –
MEDVĚD.

Pokud vím, v lesích okolo našeho městečka žádní medvědi nejsou. Už od doby napoleonských válek. Tehdy podle dokladů v lesnických análech, byl zastřelený poslední. Tedy přes dvě stě let už nikdo v našich lesích nepotkal tyhle milé bručouny.

Milé?

Zapomíná se, že medvěd přes svůj zdánlivě dobromyslný půvab je šelma. A laskavý výraz není výrazem dobráka, působí ho, že neumí ovládat mimické svaly. A je „odsouzen“, aby se stále díval příjemně. Roztomile...

Jenomže i kdyby se tenhle medvěd díval jakkoliv roztomile, stařenka by ho nešla pohladit.

Strnula –

Zaječela.

Seskočila z kola a dala se na útěk.

Vešla na kole dvě těžké tašky s tím „co dům dal“, aby sestru potěšila dobrotami ze zahrádky. Ale nyní kolo odhodila a utíkala. Zpanikařila.

Co bych dělala, kdybych šla na procházku a –

Proti mně vyjukl medvěd?

Kdo ví, co by mé instinkty udělaly.

Ve chvílích, kdy se stane něco nepředvídatelného, lidé jednají nepředvídatelně.

Paní cválala lesem...

Ohlédla se.

A...

Zkameněla.

Medvěd za ní neběžel.

Jenomže, co by ji mohlo uklidnit, ji ještě víc vyděsilo.

Medvěd nasedl na její bicykl. Rozejel se za ní. Šlapal na pedály, šlapal, blížil se... ať běžela seberychněji, ujížděl ještě rychleji.

Stařenka se zastavila...

Omdlela.

„Paní doktorko, nejsem zvyklá, aby mě pronásledovali medvědi na bicyklech.“

Tohle byla věta, která vypadá spíš jako z kabaretu. Ale je to věta, kterou jsem od oné paní slyšela. Když jsem ji dostala na své oddělení. Po infarktu, který velmi dobře zvládla.

To víte, tyhle venkovské paní...

Tahle venkovská srdce jsou vycvičená.

Měla dobré geny a štěstí. Chvilíčku potom, co se skácela, jela kolem ní sanitka. Právě se vracela prázdná z města.

Jen co se stařenka v sanitce probírala, řekla jinou větu –

Slavnou větu.

Ta věta se stala v naší nemocnici legendární, záchranáři si ji předávají dodneška.

Když paní odváželi, řekla sestře a doktorovi v sanitce:

„Dávejte pozor, po lese jezdí medvěd na bicyklu.“

Říkala, jak bylo na vesnici zvykem, kolu starodáv-
ným výrazem. Kolo bylo, jak za jejího mládí, „bi-
cykl“.

Samozřejmě, ti, kdo o ni pečovali, mysleli: má ha-
lucinace.

Jenomže medvěd ujížděl na bicyklu dál.

Policie se o něm dozvěděla brzy.

V lese byla na školním výletě třída s panem učite-
lem.

Děti za ním přiběhly, ať se jde podívat. V lese žije
Médá Bédá a jezdí na kole.

Nevěřil.

Někteří učitelé jsou nedůvěřiví.

Jenomže to se už na cestě vynořil Médá na kole a
drandil si to k nim. Dokonce řídil jednou rukou, te-
dy jednou tlapou.

Druhou panu učiteli a dětem zamával.

Potom...

Zasalutoval.

Pan učitel nezaváhal –

Tasil mobil jako by odvážný zálesák vytasil pistoli.
A oznámil na policejní služebnu:

„Hlásím, že jsme v lese, kolem nás jede medvěd na kole. A salutuje.“

Pan učitel byl statečný a neomdlel. To by se možná některým slečnám učitelkám stalo. Jsou odpovědné za děti a školní úřad by neuvítal, aby vodi-ly žáky na návštěvy k brtníkům.

„Co že dělá ten medvěd?“ zeptal se hlas spojova-
telky na policii.

„Salutuje.“

Dívka ve spojuvatelně zavěsila.

Předpokládám, že řekla: „Zase nějaké legrácky.“

Potíž s těmi, kdo volají o pomoc, bývá v tom, že ve své úzkosti nechápu: co řeknou, nebude po-
chopené, jak to myslí.

Pravda bývá někdy to nejméně pravděpodobné.

Medvěd jel dál. A salutoval.

Mezitím byla už moje pacientka opravdu moje.

Přivezli mi ji na oddělení, a když říká: „paní dok-
torko, vy jste mi zachránila život“, říká pravdu.

Medvěd jel dál.

Projel kolem několika turistů, jeden z nich si ho nafilmoval.

Medvěd nezpomalil.

Zasalutoval.

Minul několik vozů. Jeden řidič sjel leknutím do příkopu.

Medvěd zasalutoval.

A jel dál.

Dojel do vesnice.

Seskočil z kola před autobusovou zastávkou a sepnul tlapky.

Spíš... tlapy.

Vypadal hrozivě –

A byl to medvěd veliký.

Tehdy opět někdo zatelefonoval na policii. Už to bylo jiné, než když volal pan učitel. Na policii bylo hlášení cirkusového principála, z jedné maringotky pláchnul medvěd.

Byl to hodný Míša, neublížil by kuřeti, ještě by mu zasalutoval. Dobře vychovaný, způsobný. Vycvičený, aby jezdil v manéži na kole.

A aby salutoval. Salutující medvěd cyklista.

Večer odchycený medvěd nemusel jezdit po lese. Projížděl se v manéži za jásotu diváků. Salutoval.